

TEHNIČKO UPUTSTVO ZA PREPOZNAVANJE
KARANTINSKI ŠTETNIH ORGANIZAMA (DIREKTIVA EU 2000/29)

18

CANDIDATUS PHYTOPLASMA PYRI
(PEAR DECLINE PHYTOPLASMA)

Bolest: Propadanje kruške

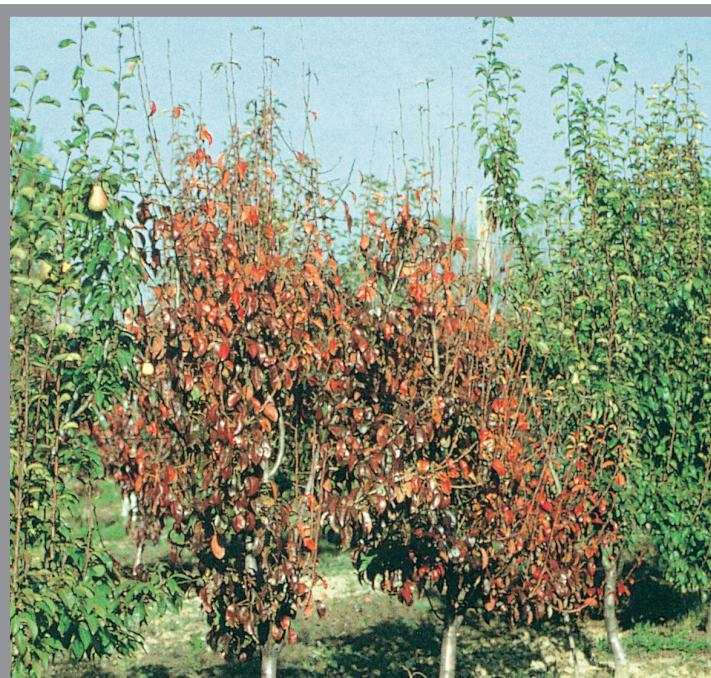
Štetni organizam: fitoplazma Candidatus Phytoplasma pyri (Pear decline phytoplasma)

STATUS ŠTETNOG ORGANIZMA

R. SRBIJA: Lista IA deo II

EPPO: List A2

EU: Annex I/A2

Slika 1. - Simptomi, koji se javljaju u leto-jesen, na stablu kruške: smanjenje rasta, izraženo crvenilo lišća, otpadanje lišća sa vrhova grana

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
Управа за заштиту биља

Project financed by the European Union

MINISTERO DELLE POLITICHE AGRICOLE
ALIMENTARI E FORESTALI

Twinning Project SR2005/IB/AG/02

"Institutional capacity building within the Phytosanitary Directorate of the Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management"

BILJKE DOMAĆINI

Prirodni domaćini ove fitoplazme su kruška i dunja, kao i neke druge vrste roda *Pyrus* (*Pyrus betulifolia*, *Pyrus calleryana*, *Pyrus ussuriensis*).

GEOGRAFSKA RASPROSTRANJENOST

Ova bolest je prvo zabeležena u Italiji 1934. godine. Danas je prisutna u Evropi, severnoj Africi i severnoj Americi. Široko je rasprostranjena u Italiji, Nemačkoj i Švajcarskoj.

SIMPTOMI

Jačina simptoma zavisi od više faktora, prvenstveno od osetljivosti kombinacije podlage i plemke i primenjene agrotehnike. Nakon približno dva meseca od ostvarene infekcije pojavljuju se prvi simptomi.

Postoje dva tipa simptoma ove bolesti: sporo propadanje i brzo propadanje.

Kod **sporog propadanja** primećuje se smanjeni porast mladara. Lisna masa je smanjena, listovi su sitniji, kožasti i sa ivicama uvijenim na gore. Tokom jeseni lišće dobija narandžasto-crvenu boju i prevremeno opada, posebno sa vrhova grana. Na spojnom mestu podlage i plemke javlja se nekrotična zona, koja sprečava normalan protok vode i mineralnih i organskih materija. Zbog toga u letnjim mesecima obolele biljke ispoljavaju simptom uvelosti. Prisutnost tamne linije na mestu kalemljenja je više ili manje izražena u zavisnosti od osetljivosti biljke i ne treba je pomešati sa nekrozom donjeg drvenastog tkiva izazvanog neprihvata-

Slika 2. - Pocrveneli listovi s ivicama uvijenim na gore.

njem kalema. Korenov sistem kod ovakvih biljaka je slabije razvijen, a korenove dlake se degenerišu. Voćke cvetaju i rađaju, ali je plodova manje i sitniji su. Čitava biljka je nižeg rasta nego uobičajeno.

Brzo propadanje se pojavljuje samo na stablima sa posebno osetljivim podlogama, kao što su vrste poreklom sa istoka *Pyrus serotina* i *Pyrus ussuriensis*. Najuočljiviji simptomi se javljaju na mladom floemu na mestu spajanja podlage i plemke u vidu nekroze tkiva. Takve biljke prestaju sa rastom. Lišće i plodovi brzo venu. Ovo može biti praćeno nekrozom listova. Drveće obično ugine za nekoliko nedelja. Ova pojava se mnogo ređe javlja.

EPIDEMIOLOGIJA

Simptomi slični onima koje izaziva ova fitoplazma se mogu javiti i zbog nekompatibilnosti podlage i plemke, loše drenaže, loše ishrane biljaka, zimskih povreda ili suše. Zato je vrlo važno eliminisati ove uzroke kada se dijagnostikuje ova bolest. Obavezno bi trebalo uraditi i laboratorijske analize.

Prenosilac propadanja kruške u prirodi je kruškina buva (*Psylla pyricola*, *P. pyri*, *P. pyrisuga*). Ona prenosi

zarazu na kraća rastojanja (sa drveta na drvo ili sa jednog zasada na drugi). Da bi insekt vektor prihvatio mikroorganizam potrebno mu je 24-48 sati hranjenja na zaraženoj biljci. Prenošenje na zdrave biljke, nastupa u sledeće tri nedelje, koliko patogen opstaje u telu insekta vektora.

Slika 3. - Nekroza provodnog tkiva u nivou spojnog mesta: prisustvo ove promene je problematično za tumačenje. Ovakve promene kod sorti kruške koje su kalemljene na dunji može biti izazvana genetskom nekompatibilnošću i /ili virusnom infekcijom.

Slika 4. - Prolećni simptomi na drveću kruške: zaražene biljke imaju manje lišća, lišće je manjih dimenzija i hlorotično (drvo na desno)

Prenošenje na veće udaljenosti se ostvaruje upotrebom zaraženog sadnog materijala. Prenošenje kalem populjcima dešava se samo kad se materijal uzima sa biljke u vegetaciji (letnje kalemljenje, okuliranje), a ne kad je uzet sa biljke u stanju mirovanja, jer fitoplazma

prezimljava u sprovodnim sudovima korena odakle kolonizira stablo u proleće. Zbog toga, kao podlogu ne treba koristiti osetljive vrste roda *Pyrus* (*Pyrus serotina*, *Pyrus ussusuriensis*). Postoje klonovi dunje, otporni ili tolerantni na infekciju.

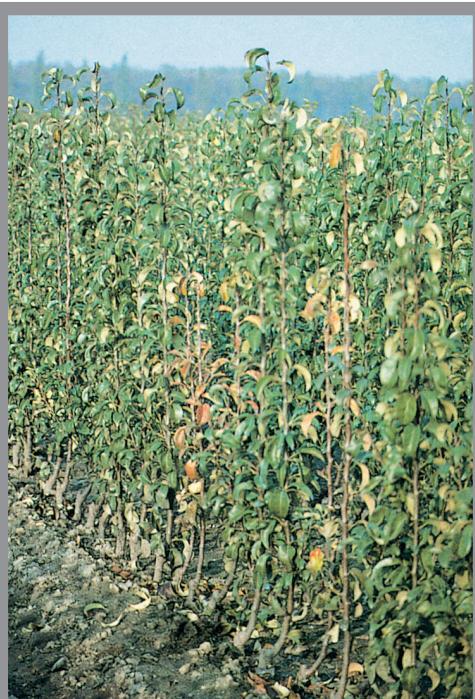
PREVENCIJA I MERE ZAŠTITE

Za prevenciju od bolesti izuzetno je važno koristiti zdrav sadni materijal bez prisustva fitoplazme i obavljati kontrolu materijala na prisustvo insekata vektora. Takođe, treba koristiti otpornije sorte i podloge kruške.

Matične biljke sa kojih se uzimaju kalem populjci moraju biti prostorno izolovane i posebna pažnja se mora posvetiti zaštiti od insekata roda *Psylla*. Sejanci kruške koji se koriste kao podloga za kalemljenje ne smeju da imaju crvenkasto lišće. Važna je kontrola objekata za proizvodnju sadnog materijala u periodu maksimalnog ispoljavanja simptoma crvenjenja listova (Slika br. 5), da bi se eliminisale biljke za koje se sumnja da su inficirane fitoplazmom. Zaražene biljke treba iskrčiti i zabraniti promet sadnog materijala iz tih zasada.

Od velikog značaja je obavezna kontrola i suzbijanje kruškine buve u proizvodnim zasadima, čime se sprečava prenošenje fitoplazme u prirodi. U ove svrhe mogu se koristiti brojni insekticidi.

Što se tiče sortimenta kruške, visoku osetljivost na fitoplazmu su pokazale sorte Viljamovka, Hardijeva maslovka, Društvenka, Butira, Crvena Viljamovka.

Slika 5. - Rasadnik: Sadnice kruške sa vidljivim promenama na lišću.

Slika 6. - Zaraženo stablo kruške u voćnjaku

PREPORUKE

Simptome crvenila listova mogu izazvati i neki drugi uzročnici, tako da je laboratorijska analiza jedina tačna potvrda prisustva ovog štetnog organizma.